

Predhovor

Polookrúhle jubileum časopisu *Historia et Theoria iuris* (15. ročník) dáva priestor nielen na tradičné zamyslenie o povahe teoretických právnych odborov a poslaní tohto periodika v kontexte slovenských reálií, no môže sa stať vhodnou príležitosťou aj pre zaradenie ďalšieho zvláštneho čísla do rámca tohto ročníka. Veď čím iným by bolo vhodnejšie osláviteľ tento pomyselný – a predsa veľmi drobný – míľnik, než ďalším číslom! Tentokrát bude priestor prenechaný príspevkom z oblasti právnej terminológie, ktoré odzneli na vedeckej konferencii „*Terminológia nového Občianskeho zákonníka: historické inšpirácie, aktuálne výzvy*“. Konala sa na pôde Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave v slnečný pondelok, 19. júna 2023.

Otázke právnej terminológie v mantineloch súkromného práva nebola venovaná pozornosť prvýkrát. V priebehu 20. storočia išlo o zásadnú (ba pomerne často pertraktovanú) tému,¹ ktorá však postupne strácala na popularite, najviac v praxi. Možno úmerne s postupným etablovaním slovenskej štátnosti a slovenského právneho poriadku sa akosi v priebehu desaťročí prestala pociťovať potreba sústavne pracovať na našom právnom názvosloví, hoci ide o otázku, ktorá podlieha vonkajším a vnútorným zmenám, pramieniacim v samej spoločnosti.

V rokoch 2019 – 2023 sa preto interdisciplinárny vedecký tím z prostredia Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave pokúsil nadviazať na vznešených predchodcov, ktorí sa tejto otázke v slovenskom prostredí už venovali, a úmerne svojim silám sa pokúsil reagovať na výzvy späté s riešením grantového projektu Agentúry na podporu výskumu a vývoja s názvom: „*Historický vývoj terminológie súkromného práva na Slovensku pre potreby rekodifikácie slovenského občianskeho práva*“ (APVV-18-0417). Na jednotlivých úlohách participovala pod vedením zodpovedného riešiteľa prof. JUDr. Mareka Števéčka, DrSc. nielen katedra občianskeho práva a katedra právnych dejín a právnej komparatistiky, ale aj katedra rímskeho a cirkevného práva, katedra teórie práva a filozofie práva, napokon aj katedra obchodného a hospodárskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského. V neposlednom rade nemožno opomenúť, že jazykovedná stránka veci bola konzultovaná s Mgr. Martinom Braxatorisom PhD. z Ústavu slovenskej literatúry SAV.

Odhladnuc od čiastkových štúdií možno pokladať za referenčný výstup tohto projektu „*Lexikón dejín slovenskej súkromnoprávnej terminológie*“ o vyše 750 stranách.² Za názvom sa skrýva kolektívna vedecká monografia, venujúca sa kľúčovým pojmom súkromného práva v širšom meradle. Prof. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD. ako jedna z recenzentov publikácie napísala, že: „*slovenská právnická spisba dosiaľ nemá takéto dielo, ktoré ide prierezovo historicky cez pojmy, ktoré síce držia niť súkromnoprávnu, ale idú aj cez ich teoreticko-právny význam a presahujú aj k právu verejnemu. Preto možno konštatovať, že dielo má potenciál byť ťažiskovým referenčným dielom pre rekodifikáciu slovenského Občianskeho zákonníka, či už prebehne v blízkej alebo vzdialenejšej budúcnosti.*“³

Výsledky riešenia uvedeného projektu boli prezentované aj na zmienenej vedeckej konferencii v júni 2023, pričom niektoré z prednesených, či ohlásených príspevkov boli

¹ Napríklad: FUNDÁREK, Jozef. Vývojová tendencia slovenského právnického názvoslovia. In *Právny obzor*, 1939, roč. 22, č. 16-17, s. 205; LUBY, Štefan. Právne názvoslovie – naliehavé otázky a úlohy. In *Právny obzor*, 1965, roč. 48, č. 2, s. 76 a nasl.; DRGONEC, Ján. Terminologické nepresnosti v hospodárskom práve. In *Právny obzor*, 1981, roč. 64, č. 7, s. 696.

² ŠTEVČEK, Marek – GREGOR, Martin – MLKVÝ, Matej. *Lexikón dejín slovenskej súkromnoprávnej terminológie*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2023.

³ Recenzný posudok z 5. júna 2023.

vybrané aj do tohto zvláštneho čísla, aby mohli byť prístupné širšej verejnosti. Členovia riešiteľského kolektívu na tomto mieste cítia potrebu poďakovať sa najmä zodpovednému riešiteľovi projektu – profesorovi Števčekovi – ktorý sa popri vlastnej práci na projekte a časovo náročnej funkcii rektora Univerzity Komenského v Bratislave – živo zaujímal a rád kolegiálne komunikoval o čiastkových postupoch ostatných členov kolektívu.

Týmto výstupom si autori zároveň chcú uctiť nášho prvého slovenského civilistu, prof. JUDr. Augustína Rátha, ktorý sa narodil pred 150. rokmi, konkrétne 2. júna 1873.⁴ Ide o výročie, ktoré nemôže ostať zabudnuté. V niekoľkých článkoch sa napokon aj on sám venoval právnej terminológii.⁵ Pod jeho obrazom v zasadačke Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave sa uskutočnila aj táto vedecká konferencia.

Martin Gregor

Vedecká konferencia „Terminológia nového Občianskeho zákonníka: historické inšpirácie, aktuálne výzvy“, 19. jún 2023. Úvodná reč profesora Mareka Števčeka.

⁴ VOZÁR, Jozef. *Augustín Ráth: prvý slovenský rektor Univerzity Komenského*. Bratislava: Veda, 2018; pozri tiež: VOZÁR, Jozef. Augustín Ráth: Prvý dekan. In GREGOR, Martin – LYSÝ, Miroslav – MARTINCOVÁ, Lenka (eds.). *Dejiny Právnickej fakulty Univerzity Komenského*. III. časť: profesori. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2023, s. 546 a nasl.

⁵ Okrem skoršej popularizačnej tvorby spomeňme aspoň článok napísaný pod pseudonymom: KONŠEL, Kazimír. Maličkosť z terminológie. In *Právny obzor*, 1919, roč. 2, č. 1-2, s. 4-6.